

Palkkaindeksi työeläkkeisiin: arvio dynaamisista vaikutuksista

Jukka Lassila

ETLA 16.2.2017

Työeläkeindeksiä koskevassa kansalaisaloitteessa ehdotetaan, että maksussa olevia työeläkkeitä korotettaisiin jatkossa yksi yhteen palkansaajien keskimääräisen ansiokehityksen mukaan. Muutoksen vaikutus eläkemenoon olisi aluksi vähäinen mutta kasvaisi ajan myötä. Täysimääräinen vaikutus näkyisi vasta usean vuosikymmenen kuluttua.

Tarkastelen muistion <https://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA-Muistio-Brief-51.pdf> perusteella tapausta jossa eläkemenon kasvu rahoitetaan eläkerahastoista. Työeläkemaksua ei koroteta.

Suuremmat eläkkeet lisääisivät eläkeläisten kulutusta. Eläkkeiden kasvu ja kulutuksen nousu kasvattavat myös verotuloja. Siksi uudistuksen vaikutus valtion talouteen on ensimmäisten vuosikymmenten aikana positiivinen.

Niin kauan kuin indeksimuutos voidaan maksaa eläkerahastoista, eläkkeiden kasvulla olisi kysyntää lisääviä elvytysvaikutuksia. Vaikutusten suuruutta voidaan arvioida laskemalla ensin kuinka suuri nettomääräinen eläketulojen kasvu indeksimuutoksesta aiheutuu, ja sen jälkeen arvioimalla tällaisen tulonsiirron kerrannaisvaikutuksia kansantalouteen (esimerkki alla). Vaikutus kokonaistuotantoon voisi olla huomattava, samoin työllisyyteen.

Palkkasumman kasvu lisäisi myös eläkemaksutuloa. Tämä lisäys olisi kuitenkin pieni suhteessa eläkemenon kasvuun. Reaalipalkkojen nousun kasvattama eläkemeno tyhjentäisi ajan mittaan eläkerahastot. Työeläkkeiden rahoitus vaatisi suuria maksujen korotuksia tai etuuksien leikkauksia.

Tämän jälkeen sekä yksityinen kulutus että verotulot alkaisivat vähentyä. Päätyisimme lopulta pienempään yksityiseen kulutukseen, korkeampaan veroasteeseen ja, kaukana tulevaisuudessa, korkeampaan julkiseen velkaan kuin pitäytymällä nykyisessä eläkeindeksissä.

Esimerkki: Jos reaalipalkat kasvavat 1,6 % vuodessa, eläkemeno suhteessa palkkasummaan kasvaisi palkkaindeksin kanssa runsaassa 40 vuodessa 7 %-yksikköä suuremmaksi kuin taitetun indeksin kanssa. Tämä tarkoittaisi nettona 3 prosentin suuruista elvytysruisketta suhteessa bruttokansantuotteeseen, ja sen seurauksena BKT voisi kasvaa runsaat puolitoista prosenttia. Palkkasumma kasvaisi myös, mutta eläkemaksutulo kasvaisi kuitenkin vain alle 0,5 prosenttia palkkasummasta, mikä on vähän verrattuna 7 % menolisäykseen.